

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraljevo za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K, za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K.

Praznični štampiljki 10 v.

Reklamacije se pošiljajo pravočasno. Nepriljubljena pisma se ne sprejemajo. Zadržani se ne vraščajo, jasnost. Enkratna pošiljanka (širina 88 mm) za enkrat 30 vln., večkrat po dogovoru.

88. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 24. avgusta 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo "Rdečega Prapora", Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo "Rdečega Prapora", Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Slike iz za zidovja.

Pred kratkim se je poročalo, da so kaznjenci v ljubljanskem garnizijskem zaporu revoltirali, da so pobili, kar jim je prišlo v roke, da pa posameznosti niso znane. Kadar se zgodi kaj takega, je gotovo, da so morale kakršnekoli neznosne razmere pritirati upornike do skrajnosti; zakaj samo obup mora navesti ljudi, ki so popolnoma v tujih rokah, na to, da se spuntajo, vedoči, da ne morejo zmagati. V hiši, ki je zanemarjena in zaprta na vseh straneh, z golimi rokami, brez vsake zunanje pomoči, morajo vedeti, da so njihovi pazniki, katerim so na razpolago puške in bajoneti, tako močni, da lahko ukrote svoje jetnike kakor hočejo. Tudi vedo, kako okrutno strogi so «Kriegs-artikli» in kako nedvomno sledi vsakemu znamenju upora brezobzirna kazen. Če se vzlic temu postavijo po robu, jih mora na to naguiti že huda sila.

Dognati, kaj se godi za stenami vojaškega zaporu, ni lahka reč; zakaj tak dom je po navadnih potih nepristopen in v njem je ohranjen ves absolutizem srednjega veka. Ves sistem vojaške pravice je še tak, kakršen je bil v davni dobi, ko niso sinovi ljudstva polnili vojašnic, temveč je bila soldateska uniformirana, kupljena četa malopridnežev in pustolovcev, med katerim je le železna disciplina mogla varovati red. Izpreminjala se je država, izginil je absolutizem, razvija se demokracija, človeško dostojanstvo se boljbolj priznava, modernizirajo se vse javne institucije, toda vojaški kazenski pojmi so neizpremenjeni. Kakor nasledstvo svete inkvizicije in svete fene štrli v novo dobo stari vojaški kazenski proces, ki ne pozna javnosti, ne ustmene razprave, ne strogo ločenih funkcij, ne obsirne obrambne pravice obtoženca. Vse je starinsko in zastarelo, našim nazorom tuje in neznosno v vojaški justici, kdo bi se čudil, da je tudi izvr-

ševanje vojaških kazni po modernih pojmih barbarsko in da prižene človeka naših dni lahko v obup?

In res so razmere v ljubljanskem garnizijskem zaporu take, da se mora civilna duša zgražati ob njih. V parlamentu se bodo morala pač zahtevati natančna pojasnila o teh razmerah in zahtevati se bo moralo, da se dá ljudskim zastopnikom prilika, prepričati se o njih. Nam seveda niso vsa vrata tako odprta, da bi mogli kontrolirati razmere in dogodke v sivi hiši kakor bi radi. Ljudstvo pa ima sveto pravico izvedeti, kako se ravna z njegovimi sinovi in ljudskim zastopnikom tudi garnizijski zapor ne sme ostati nedotakljiva skrivnost.

Kar nam je bilo mogoče izvedeti, podamo vsaj deloma javnosti v sledečih slikah.

O prostorih v ljubljanskem garnizijskem zaporu smo dobili opis, ki naravnost kriči po natančnejših podatkih. Na vsak način so razmere v tem pogledu prav žalostne in ces. in kr. konji imajo menda povsod boljše in bolj higienske prostore nego tukaj ces. in kr. vojaki. Po deset jetnikov je v eni celici, ki ima edino 50 centimetrov široko, zamreženo okence, tako da ni v celici nikdar prave dnevne svetlobe. Mnogo jetnikov mora trajno prebivati v teh prostorih, ker ne dobe nikdar zunanjšega dela. To se sicer ne vjema s predpisi, a je tako, le ne ve se, zakaj. Toda to so še saloni v primeri s prostori za samotne zapore (Einzelarrest). To so prave kletke, ki so napravljene tako, da je ena celica razdeljena v tri dele, po 2 metra dolge in 1½ meter široke, popolnoma brez okna. V taki kobači mora jetnik bivati po cele dni, ker mu tudi navadni enourni izprehod na dan ni dovoljen. In če je tri do štiri dni v samotnem zaporu, pride iz njega napol slep, ves blede, oslabele in postaran.

Sicer je pa tudi izprehod ostalih jetnikov prava ironija, zlasti v higienskem oziru. Na dvorišču, ki služi temu namenu, je nekoliko velikih kurnikov, iz katerih prihaja neznosen smrad. Kakor da bi bilo tega še premalo, pa stoje včasih po

cele dni tiste znane grde posode za odpadke tukaj na zgočem solncu in kužijo zrak, da prihaja človeku slabo, če ga mora dihati. Verjetno je, da ni izprehod v taki okolici skrepčilo, ampak grozna muka.

Tudi jedilne posode so take, da se človeku, ki je količkaj vajen snažnosti, stedi jed iz njih.

Z jetniki se ravna tako, kakor da bi bil vsakdo, ki ga je usoda vrgla v to hišo, človeški izmet in nepoboljšljiv lopov. Do zadnjega časa je gospodoval v zaporih ječar (profos) Viszt, ki ga imajo splošno za človeka brez usmiljenja. Pripoveduje se pa, in kakor kažejo mnoga znamenja, je stvar zelo verjetna — da ima žezlo v garnizijskem zaporu njegova žena, ki zna biti še vse bolj «energična» od njega. Da je zmerjanje pri vojaki zelo razširjeno, je stara reč. V ljubljanskem garnizijskem zaporu je pa ta umetnost na najvišji stopnji in besede kakor «osel» «gauner», «suft» i. t. d. odmevajo ves dan po teh prostorih. Jetniki morajo opravljati dela za vojno preskrbovališče, ne da bi se kaj vprašalo, kakšen poklic in kakšne sposobnosti da imajo in kaj da znajo. Šivati morajo rjuhe, pokrivala, slamanjače. A če vojak z najboljšo voljo ne more opraviti dela tako kakor na stroju, pride takoj raport in vsakovrstne stroge kazni. Ali pa citira profos sveto pismo: Kdor ne dela, naj tudi ne je — in to pomeni, da se grešniku res odtegne hrana. V tem pogledu se sploh prezirajo vsi predpisi in se ravna kruto. Določeno je, da si sme jetnik, če ima kaj denarja, dvakrat na teden kupiti priboljšek k hrani. A kaj pomeni predpis, če noče profos, ki kratkomalo izbrise prosilca z liste?

Do zaslužka jetnik sploh ne pride, ker se profos ne zanima za to. Ljudje morajo opravljati samo erarična dela, za katera se ne izplačuje zaslužek moštvo, temveč se baje povračuje erarju. Sicer je pa ta reč vendar nekako skrivnostna; zakaj če jetnik po celo leto pridno dela, pa vendar se zasluži niti vinarja, se to nikakor ne vjema s predpisi in baje tudi ne s prakso po drugih

PODLISTEK.

Ko so bele rože vzcvetele . . .

Dalje.

Rože so dehtele in mesečina se je prelivala po strehi, po visokem zidu, po drevju in po grmovju; od nekod iz daljave so prihajali zvoki godbe; topli vzduh je trepetal, v grmovju se je oglašal slavček in vse to se je nekako čudno mešalo . . . Ako blodi Amor še po svetu, je bil gotovo skrit v kakšnem grmu. Morda pa je plaval v zraku, saj se zna mali zlikovec narediti nevidnega. Tudi njegove puščice se ne vidijo, a čutijo se.

Hermanu in Liziki so že tičale v srcih. Tiste rdeče stvarce v njunih prsah so morale biti že vse obstreljene in prestreljene . . .

Sedela sta tam v vrtu, šepetaje . . . Zaljubljeni v taki noči samo šepetajo. To je tradicionalno, pa je tudi naravno. Vse okoli je tako tiho, kakor bi se zibale čarovne tajne po luninih žarkih in po trepetajočem vzduhu. Nočni mir objema duše in človek slutiti, da bi s svojim glasom motil nekaj svetlega, česar ne razume, a kar je tu, v njegovi bližini, v tej noči, v tej tišini . . . Slavčeva pesem, zvoki godbe, murčkov glasek, celo rezgetanje žab ni neumestno. Glasna

človeška beseda pa nikakor ne sodi v tako mesečno noč.

Oh, koliko sta šepetala. Nočni veter, ki ju je poslušal, mi je vse povedal, a jaz ne izdam ničesar. Ljudem se zde zaljubljeni pogovori smešni.

Druzega pa nista govorila.

Kaj bode jutri? Kaj pojutrišnjem? . . . Aj, ljubezen jima je tičala že pregloboko v srcu, da bi vpraševala take reči. Saj še on ni mislil, da počiva njegova desnica okrog vratu priproste delavke. Ona pa je bila srečna; saj ji je bil povedal, da jo ljubi. Prava ljubezen sodi po sebi in Lizikina logika je bila čisto enostavna.

— Ako me ljubi, me mora tako ljubiti, kakor jaz njega. Saj drugače ni mogoče. In jaz ga tako ljubim, da ne bi mogla živeti brez njega. Torej tudi on ne more živeti brez mene. Ljubezen je taka. Ako bi bila drugačna, bi ne bila ljubezen.

— Čuješ. Ali me ljubiš? — ga je vprašala.

On pa jo je pogledal z blaženim pogledom, močnejše jo je privil k sebi, na uho jo je poljubil in ona je slišala tihoten, nežen šepet:

— Ljubim! Ljubim!

To je moralo biti resnično. Saj ni mogoče, da bi vse lagalo: njegove besede, njegovo oko, njegov glas in tisti ogenj, ki plapola v njem, ki ga tudi ona čuti!

Česa naj torej še želi, kaj naj zahteva?

Ljubi jo! S tem ji je povedal vse. Vse, vse . . .

Nekaj časa sta molčala. In v tem molku je bilo tisoč besed.

Konečno je ona smehlajaje dejala!

— Ti! Jaz te tako ljubim, da bi umrla, ako bi izgubila tvojo ljubezen.

On jo je lahko udaril po licu.

— Kaj govoriš to! — in ona ga je poljubila.

Oh, takrat so bele rože cvetele! Cvetele!

Jokal bi se, ker vam ne morem opisati, kako je to, kadar rože cvetó . . .

Koliko sta si molčé povedala! In potem sta se razšla. Ona je krenila domov s svojo veliko, veliko srečo, ki jo je opajala . . . On se je sprehajal še nekaj časa po vrtu.

— Neumnost! Menda so vsa dekleta taka. Kje se neki naučé takih fraz? Da bi umrla, ako bi izgubila mojo ljubezen! Znanost je dokazala, da se to ne dogodi. Medicina. Od ljubavne boli srce ne počí. Saj bo tudi meni težko. Pa proti deroči vodi se ne more plavati. Ako bi izgubila mojo ljubezen! — Moj Bog! Jaz bi ji to ljubezen ohranil, a tega ji še ponuditi ne smem. Njej ne . . . Kakšni drugi? . . . A ona je vse drugačna, kakor so druge. To sem že izpoznal. Kdo vé, kaj bi storila, ako bi ji rekel, naj . . . ah, kaj! Že pozabi. Tudi jaz bom moral pozabiti in če jaz ne umrem, ostane tudi ona živa. Konec prih.

garnizijskih zaporih. V Ljubljani jetnik še igel; gumbov i. t. d. ne dobi, če prsi zanje. Če pa mu manjka gumb na hlačah, ali na srjaci, je pa takoj zopet raport. In kazni je neizogibna.

Strokovni pregled.

Rudarskim organizacijam!

V zmyslu sklepa revirnega odbora se cenjenim podružnicam in vplačevalnicam Unije rudarjev južnega revirja naznanja, da se vrši v nedeljo, dne 5. septembra t. l. ob 9. uri dopoldan v Trbovljah

revirna konferenca

s sledečim provizoričnim dnevnim redom:

1. Organizacija in taktika.
2. Psvetovanje o predlogih Unije za unijski zbor.
3. Rudarski strokovni list.
4. Volitev revirnega odbora.
5. Volitev delegatov za unijski zbor.
6. Raznoterosti.

Prostor, kjer se ima vršiti konferenca in vse drugo, se cenj. podružnicam in vplačevalnicam pravočasno naznani.

Podružnice in vplačevalnice imajo pravico poslati po enega delegata na konferenco. Prosi se torej, da izvolijo podružnice in vplačevalnice čimprej delegate ter jih naznanijo do srede, dne 1. septembra rudarskemu tajnistvu v Trbovljah.

Sodrug, ki pridejo iz oddaljenih krajev in bi bili primorani v Trbovljah prenočevati, naj naznanijo to sodr. Ig. Sitterju v Trbovljah.

Revirni odbor.

Strokovne organizacije, pozor! V četrtek, 26. t. m., zvečer ob 8. uri se vrši seja strokovne komisije, h kateri naj pridejo poleg delegatov tudi vsi odboriki organizacij, ker se gre za obravnavo važnih predmetov. Prosim torej, naj nihče ne manjka. Lokal: čitalnica v Šeleburgovih ulicah 6/II. Anton Kristan, strok. tajnik.

Stavkati so pričeli v četrtek zjutraj vsi uslužbenci električne železnice Matulje-Opatija-Lovrana, ker ravnateljstvo noče upoštevati njihovih želj in zahtev.

Gospodarski pregled.

«Konsumno društvo za Ljubljano in okolice» opozarja vse konsumente Ljubljane in okolice, da se zapisujejo novi člani vsak dan v pisarni v Šeleburgovi ulici 6/II ter v prodajalnah na Glincah, v Spodnji Šiški in v Vodmatu. Vstopnina 1 krona, delež 20 kron.

Domače vesti.

Šolska zdravnik v Ljubljani bosta dr. Jernej Demšar in dr. Mavricij Rus. Tako je v tajni seji sklenil občinski svet. In tako poroča brez opazke dnevno časopisje. Zato se pa lahko sliši tem več opazk med občinstvom in zlasti v zdravniških krogih. Šolska zdravnik bosta imela pregledovati otroke in menda skrbeti za otroško higieno. Zato so «nemerodajni» ljudje mislili, da bi bili za tako službo najbolj sposobni otroški zdravniki, katerih je tudi v Ljubljani nekoliko. Če smo prav poučeni, je eden izmed njih tudi kompetiral. Mi sicer nimamo zveze s tistimi, ki so imenovani, ne s tistimi, ki so odklonjeni in z osebnega stališča bi nam bilo prav vseeno, naj je dobil mesto ta ali oni. Vendar pa se zdi tudi nam, da je v dobi specializiranja vsega zdravilstva razlika med zdravnikom in zdravnikom. Ljudje ne kličejo okulista, da bi pomagal, če je težak porod in ne ginekologa, če ima bolnik tabes. In tako si ljudje belije glave, kakšni modri razlogi so napravili ljubljanske mestne očete, da izročajo skrb za zdravje šolskih otrok specialistu za sifilitologijo. Menda bi klicali otroškega zdravnika, če bi slo za težke dermatološke slučaje. Hudo-mušneži pa pravijo, da zdaj razumejo, zakaj da ljubljanska občinska uprava sploh boleha.

Ke so bili klerikalci v manjšini v kranjski deželni upravi, ni bilo ljudi s tako modernimi reformatoričnimi nazori, kakor so jih imeli katoliški «demokratje». Kar revolucionarni so bili včasih in stari deželni odbor je dobival od «Slovenca» take zašnice, da so odmevale od gorenjskih sten. Posebno deželne dobrodnele zavode so imeli na dnevnem redu in kdor jih je poslušal, je moral misliti, da prekose kranjske uredbe na polju zdravstva i. t. d. vsaj vso avstrijsko prakso. Reforme bi bile resnično potrebne, zakaj naše bolnišnice, blaznice, hiralnice i. t. d. niso le «nekoliko zaostale», temveč so razmere v marsikaterem oziru kar skandalozne. Potrdila za to trditve najdemo v klerikalnem časopisju dovolj. Seveda v številkah iz prejšnjih let. Sedaj so pa klerikalci gospodarji v deželi in kar so nekdanj kritizirali, bi bilo zdaj čas izboljšati, kar so obljubovali, bi bilo treba izpolniti. Bralci «Slovenca» nemara mislijo,

da se je že zgodilo, zakaj kritike so utihnile v klerikalnih predalih in graja, ki je nekdanj tekla kakor veietok, je popolnoma usahnila. Toda zgodilo se ni nič drugega, kakor da so klerikalci dames gospodarji in da je klerikalno časopisje vsled tega dolžno hvaliti, kar je nekdanj grajalo. O radikalnih reformah se pa nič več ne govori in Šukljeto deželni odbor se izgovarja prav tako kakor se je izgovarjal Detelov: Denarja ni. O blaznici na Studencu se je nekdanj toliko pisalo, da so začeli vsi vrabci čivkati, da je treba tam vse od tal preurediti. Vsi nekdanji reformistični načrti so se pa sedaj skrčili tako, da bodo na Studencu nekaj dozidali, s čimer se bo samo povečala dosedanja ječa. O razmerah v deželni bolnišnici se slišijo reči, ki lahko razburijo najmirnejšega človeka. Omenimo naj le en slučaj, ki je posebno značilen zaradi tarnanja, da ni denarja. Neki zdravnik je hotel, naslanjajoč se na svoje stike s klerikalnimi bogovi, dobiti v bolnišnici vodilno mesto. To pa bi bilo le tedaj mogoče, če bi se izpodiril jako znan zdravnik, ki je na glas kot strokovnjak in uživa tudi med občinstvom velike simpatije. Operacija bi bila vendar koščljiva. Ambicioznemu zdravniku so torej obljubili, da se ustanovi zanj poseben oddelek. A ko so začeli računati, se je izkazalo, da bi bila stvar predraga in mladi doktor je bil imenovan za asistenta, odnosno za titularnega ordinarija, kar je nekaka «šarža za silo». To mu pa nikakor ni bilo prav, pa je vrnil dekret deželnemu odboru, češ, on hoče biti vodja, ne pa pomagač. Pravijo, da od tega časa tudi ne hodi v bolnišnico; deželni odbor, ki nima denarja, pa dela kakor da ne ve ničesar o vrnjenem dekretu in o štrajku, pa plačuje gažo, kakor da ni nič. In ker imajo klerikalci v deželnem odboru večino in ker se zanašajo na svojo večino v deželnem zboru, je vse prav in v redu.

Proti odloku deželnega odbora, s katerim se razveljavlja sklep o prodaji mestnih zemljišč ob Dunajski cesti, vložil mesto rekurz na upravno sodišče. To je predlagal dr. Tavčar na zadnji seji ljubljanskega občinskega sveta in predlog je bil soglasno sprejet. Svoje stališče je označil dr. Tavčar tako: «Deželni odbor se je postavil na stališče, da se gre za t. zv. glavninsko premoženje občine, akoravno je vendar vsakomur bilo že od nekdanj jasno, da je občina napravila to transakcijo, ne da pomnoži glavninsko premoženje, temveč da omogoči hitrejši razvoj mesta na tistem svetu. Razlogi deželnega odbora so popolnoma neutemeljeni. Pred leti je bil enak slučaj: mesto je kupilo Del Cottov svet na Poljanski cesti in že takrat se je to vprašanje razmotrivalo in finančna prokuratura, dež. vlada in dež. odbor so bili vsi tega mnenja, da se tu ne gre za glavninsko premoženje. Če se bivši erarjev svet ob Dunajski in Franc Jožefovi cesti smatra kot glavninsko premoženje, se ne bo prodal niti v 10 letih. Iz tega slučaja pa je jasno videti, da v dež. odboru kranjskem niso merodajni stvarni argumenti, temveč politična strast. Da se končno reši vprašanje glede § 81. občinskega reda, predlaga rekurs na upravno sodišče.»

Zanimiv poziv objavlja zadnji «Učiteljski Tovarš». Sestavek, ki je značilen za sedanje razmere na Kranjskem se glasi! Tovarši abiturienti! Bliža se čas, ko boste prosili za učna mesta na Kranjskem. Vem, da marsikdo želi ostati v svoji domači deželi, dasiravno sliši dannadan, kako slabo se godi učiteljstvu. Že dlje časa služim v tej kronovini, ki je na žalost cele države in «kjer bratoljublja so strti altarji» in vsako leto se spominjam v tem času mladih tovarišev, ki silijo in prosijo za mesta, na katerih gotovo ne bodo srečni. Od tedna do tedna pričakujem, da se oglasi kak starejši tovarš v našem listu in posvari mlade tovariše pred to deželo Liliputancev. Ker ni glasu, vas tem potom svarim jaz in prosim: Ne na Kranjsko! Bojkotirajte to deželo, ki je po svojih ljudskih zastopnikih do največjih krivic sovražna soli in učiteljstvu. Do našega dež. šol. sveta nima noben učitelj več zaupanja, tudi najčistejši ne! Ta oblast je zmazna storiti vse, da koga uniči in ne pozna ne cerkvanih, ne državnih postav. Učiteljstvo ji je politični sovražnik, ki ga je treba vkljub Kristovim naukom in vkljub državnemu zakonu, da je vsak državljani lahko svobodnega političnega prepričanja, uničiti. — Tudi kdor čuti v sebi moč, da bo lahko vse to potrpel in se protivil krivicam, naj si le misli: Krivično in zahrbtno orožje pre-maga največjega junaka. Povem vsem že naprej, da s temi ciganskimi plačami ne boste nikoli in nikjer izhajali. Kdor nima vsako leto od doma par stotakov, naj računa kar naprej z dolgovi. A ko boste uvideli, da se mučite zastonj in vam drugi se podirajo, kar vi zidate — potem ste z zadovoljnostjo in s srečo pri kraju. Pojdite na Stajersko, Gorisko ali tudi na Korosko, magari v Abesinije ali kam drugam — le na Kranjsko ne! Naj vas ne motijo razne obljube ali upanje, da se razmere izboljšajo! Če se par let ne oglasi skoro noben prosilec za Kranjsko, potem se zna kaj izpremeniti, a dokler bodo videli, da dobivajo dosti krmca, se bodo še veselili svojega nečloveškega delovanja. Le v nesrečo ne! V vsakem drugem stanu boste imeli mirnejše življenje kot pri nas. Koliko učiteljsčnikov gre dandanes v druge stanove, n. pr. k vojakom, k pošti, železnici i. t. d. Išcite si sreče kjerkoli, povsod jo boste našli prej kot v našem stanu; krive so vsega tega naše «kričanske»

razmere. Radoveden sem in pazil bom, koliko odmeva bodo našle te dobromisleče vrstice. Če dosežejo svoj namen, jih bom vesel jaz in blagrovani jih boste tudi vi. Podpisal bi se s polnim imenom, a vem, da bi me naš pravicoljubni dež. šol. svet nagradil za to s kako občutljivo kaznijo.

Dobroželeč tovarš.

II. zaupni sestanek slovenskih svobodomiselncev se vrši v nedeljo, dne 5. septembra v Narodnem domu v Ljubljani. Začetek shoda je točno ob 9. uri. Popoldne bo nadaljevanje referatov in debata. Zaupnega sestanka se morejo udeležiti vsi oni naši somišljeniki, ki imajo že legitimacije od lanskega leta, drugi pa si jih morajo pravočasno preskrbeti, ker je vstop dovoljen le na vstopnico. Kdor želi legitimacije, naj se obrne na uredništvo «S. M.» in pošlje znesek 1.20 K, za kar dobi na sestanku zgotovljeno vstopnico. Vsi dopisi naj se naslavlajo na uredništvo «Svobodne Misli», Praga-Vinograd, lezadnje dni naj se izvoli naslavljanje na «Svob. Misel» Ljubljana, poštne ležeče. Krajevne skupine S. M. in druge svobodomiselnice korporacije ter društva naj izvolijo poslati svoje delegate na sestanek v kolikor mogoče obilnem številu! Z ozirom na današnjo situacijo in klerikalno despotstvo pač ni treba omenjati še posebej, kaj je dolžnost svobodomiselnega Slovenca. Zatoraj podpirajmo in razširjajmo kulturno delo Svobodne Misli.

Slovenska sekcija Svobodne Misli.

Pgdraženje žita. Žitne cene na trgu v Budimpešti so se iznova zvišale. Ogrskega žita prihaja zelo malo na trg, največ ga je iz Rumunske. Tudi cene koruzi so se izdatno zvišale, kar seveda vpliva tudi na žitne cene.

Upor v garnizijskem zaporu. Torkov «Slovenec» ima sledečo vest: Včeraj proti večeru so se uprli v garnizijskem zaporu kaznjenci. Razbili so vse, kar so mogli, posode, vrata i. t. d. Kaznjencev je okrog 40; domača straža ni zadostovala, tako da so morali poklicati asistenco 27. pešpolka. Vzroka nismo mogli dosedaj poizvedeti, mislimo pa, da morajo vladati v garnizijskem zaporu prav idealne razmere. Govorilo se je nekoč, da je imela tam glavno besedo soproga prejšnjega profosa Vendelina Vitsza, katerega je pred več dnevi zadel mrtvoud in ki leži sedaj v vojaški bolnici. — Lepo in prijetno v garnizijskem zaporu ni — posten človek bi v njem ne zdržal 48 ur, priznati pa tudi treba, da so med kaznjenci nekateri pravi tipi, kar dobro vedo vsi prostovoljci 27. pešpolka, ki so kdaj bili v zaporih za poveljnika straže. Res pa je tudi, da je soproga prejšnjega profosa razvila v zaporih pravcati protekcijski sistem.

Nesreča. Dne 16. t. m. se je zgodila pri mlaitvi v Marijanišču v Ljubljani strašna nesreča. Delavcu Karolu Nachtigalu, ki je podajal snope v mlaitilni stroj, je po neprevidnosti padel slamniki v mlaitilni stroj med kolesja; Nahtigal je nagle posegel za njim, a v istem trenutku so mu pograbila kolesa obe roki ter mu odtrgala desnico pod komolcem in levico pod ramo. Ranjenca so hitro prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

Pod vozom. Ko se je 38letni posestnik Jakob Jeranič iz Dobrunj peljal od «Rdečega križa» čez železniški prelaz na barje, se mu je splašil konj in sneli sprednji kolesi. Pri tem je Jeranič omahnil z voza in padel pod os. V tem mučnem položaju ga je konj vlekel kakih 120 m pod osjo naprej ter ga silno poškodoval. Na rokah mu pri prstih strle kosti iz kože, glavo ima zadaj popolnoma olupljeno. Konja so nato ustavili, ponesrečenca pa, ki je bil popolnoma nezavesten, je za silo obvezal zdravnik g. dr. Illner, potem so ga pa odpeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

500 kg težak kos železa je padel v tovarni na Javorniku na Gorenjskem v pondeljek zjutraj na 24 let starega tovarniškega delavca Andreja Smoleja s Koroske Bele in ga ubil. Zapušča bolno ženo in tri otroke.

Povezil je vlak v torek ob pol treh zjutraj v Kranju Janeza Bajželja iz Strazišča.

Mrtvega dečka so izvlekli v četrtek iz Sočinega kanala, ki vodi v tovarno v Zdravčino. Deček, ki je bil star okoli 12 let, je utonil pri kopanju.

Mrtvo truplo je našel minule dni neki pastir na levem bregu Soče na Kobaridskem. — Oblastvena preiskava je dognala, da o kakem zločinu ne more biti govora, zaradi tega ne, ker so pri mrtvecu našli ves njegov denar. Po papirjih, ki jih je imel pri sebi, so ugotovili njegovo identiteto. Imenuje se Rudolf Vulč, doma iz Čez-Seče, 37 let star. Bil je namenjen na božjo pot na Sv. Goro.

Nesreča v ladjedelnici pri sv. Marku pri Trstu. V soboto ob 8. uri in pol zjutraj je šel kakor navadno vsaki dan, delavec Matej Strajn, star 69 let, rodem iz Miljskih hribov, staviti pasove na transmisije strojnih koles, kjer režejo takozvane «lamarine». Ko so kolesa že tekla, je stopil ubogi delavec na lestvo. V hipu, ko je stavil pas na strojino kolo, mu je zgrabilo obleko in ga toliko časa vrtelo in tolklo, dokler ga ni vsega razmesarilo. Noge mu je odneslo 6—7 metrov daleč, kosti se je našlo 60—70 metrov daleč, a ostali deli telesa so padali deloma v stroj, deloma okoli stroja. Ko so čuli delavci nenavadno šumenje stroja, so pritekli od vseh strani ter prestrašeni

zri v razmesarjenega tovarisa. Stroj so takoj ustavili, ali rešiti ga itak ne bi mogli, ker je stroj z vso naglostjo tekel. Štrajn je bil 40 let v tej službi. Zapustil je pet odraslih otrok.

— **Ladjedelnica v Trzihu.** Govori se, da namerava vlada nakupiti ladjedelnico v Trzihu in jo spremeniti v ladjedelnico za bojne ladje. V tej zadevi se je baje mudil zadnje dni v Trzihu admiral grof Montecucoli.

— **Odiranje vojakov pri vajah in manevrih.** Državno vojno ministerstvo je izdalo odredbo, s katero se zaukazuje poveljnikom, da takoj naznajo vsako odiranje in oskodovalje vojakov, katero tako radi izvršujejo krčmarji in trgovci nad vojniki pri vajah ali manevrih, političnim oblastim za nadaljne korake.

Zadnje vesti.

Nacionalistične rabuke.

Dunaj, 23. avgusta. V celoti je bil včerajšnji dan mirnejši nego se je pričakovalo. Oblasti so storile velike priprave, da se varuje mir. Bilo je pač na Dunaju, Poštorni in še ponekod po Moravskem nekoliko demonstracij in rabuk, toda nikjer se niso razvili tako veliki izgredi, kakor je bilo pričakovati po pripravah na češki in na nemški strani. Sokolska slavnost v Poštorni je bila prepovedana. Namesto nje je bil shod, na katerem so govorili Kalina, Anyž in dr. Hajn. Popoldne so prišli Nemci, ki so imeli ob 3. svoj shod, na katerem sta govorila poslanca Eisenhut (krščanski socialc) in Pittner (nemški nacionalc.) Tudi načelnik na papirju obstoječe «nemško-nacionalne železničarske organizacije», neki Gattermayer, se je stulil vmes. Ko so odhajali moravski Slovaki, je žandarmerija zaprla cesto cesarja Fran-Josipa, da ne bi moglo marširati mimo nemškega zborovališča. Žandarmerija je stala med Nemci in Čehi, ki so si pač vzajemno žugali in se psovali, a si niso mogli do živga. Zvečer, ko so se vrnili dunajski Čehi domov, je nekoliko nemško-nacionalne mladine priredilo v Praterstrasse «demonstracijo», ob kateri je bilo nekaj krika, pa tudi nič posebno hudega. V Hernalsu so imeli češki Sokoli popoldne v gostilni «Pri mestu Budjeovicah» veselico. Pred lokalom je nekaj nemško-nacionalne tepčarije tulilo rajnsko vahto, sicer ni bilo nobene nesreče. — Na takozvani «Kreuzzeichenwiese» je bila popoldne mala češka veselica. Tudi to je hotelo kakih 200 nemških nacionalcev motiti. Policiji so dali opraviti, pa posebno hudega tudi tukaj ni bilo.

Krečansko vprašanje.

Carigrad, 23. avgusta. Turško-grški spor je poravnal; turški ministrski svet je izjavil, da je odgovor grške vlade zadovoljiv. Govori se, da se je ministrski svet tudi posvetoval o predlogu, ki ga poda turški vlada zunanjim silam z zahtevo, da se napravi sklep o režimu na otoku. Nadalje se je ministrski svet posvetoval o skupni noti varstvenih sil, ki obsega izjavo, da bodo, če nastanejo med Turčijo in Grško diference radi Makedonije, se potrudile, da jih prijateljsko poravnajo.

Dunaj, 23. avgusta. Grško poslanstvo je dobilo naznanilo, da se je turška vlada zadovoljila z zadnjo grško noto.

Carigrad, 23. avgusta. Ministrski svet ima pojutrisnjem sejo, da se posvetuje o odgovoru na kolektivno noto varstvenih sil.

Carigrad, 23. avgusta. Minister za mornarico je izjavil, da ostanejo turške ladje pred Karpatomom, dokler se ne uredi popolnoma položaj na Kreti.

Švedska generalna stavka.

Stockholm, 23. avgusta. Podjetniki so, kakor zadnji teden, zopet upali, da jim pripelje današnji dan veliko število stavkokazov, pa so že včeraj razposiljali brzojavke, da je generalna stavka ponesrečena in končana. To upanje se ni izpolnilo, kar je vodstvo stavke naprej vedelo. Oficielni poročevalci so sedaj zopet v zadregi. Verjetno je, da bodo v svojih poročilih vsakega posameznega slučajnega stavkokaza pomnožili s par ničlami. Vrh tega pravijo, da je vodstvo stavke preprečilo začetek dela s tem, da je začelo izplačevati podpore. Delavci so naprej vedeli, da se prvi teden ne bodo izplačevali podpore, drugi teden pa le v najnujnejših slučajih, zato da ostane čim več denarja na razpolago, če postane položaj resen. Tista «rumena» organizacija, ki je svojim članom svetovala, naj danes sprejmejo delo, šteje v celih deželi okrog 5000 članov; če bi vsi slušali in postali stavkokazi, ne bi to mnogo pomenilo, če se vposteva, da je po oficelnem priznanju nad 300.000 delavcev v stavki. Toda ta organizacija je pač izdala parolo, naj se gre na delo, člani pa niso slušali. Odbor za stavko je, hvale požrtvovalnosti sodrugov po vseh deželah, zdaj v takem položaju, da za prihodnje tedne ne bo skrbi. Na Nemškem se je pretečni teden nabralo več kakor pol miliona mark. Tudi iz Avstrije, z Danskega, Švedske, Angleškega in iz drugih dežel so delomoma že prišle, deloma so pa obljubljene velike podpore. Stavkujoči so v najboljšem razpoloženju.

Spanija in Maroko.

Pariz, 22. avgusta. «Temps» poroča iz Barcelone, da so zaprli ravnatelja «Moderne šole» Ferrerja. Notranji minister je izjavil, da bo postopal z največjo strogostjo proti anarhizmu, naj se že kaže v tej ali oni obliki.

Berolin, 22. avgusta. «Magdeburger Zeitung» poroča iz Madrida, da se pripravljajo dalekosežna izprememba v španskem vladnem sistemu. Kralj hoče poklicati h krmilu liberalen kabinet, ki bi realiziral kraljeve namene.

London, 22. avgusta. «Daily Telegraph» javlja iz Melile, da se je položaj Špancev poslabšal. Tudi ona plemena, ki so doslej bila Špancem prijazna, prestopajo na sovražno stran.

Berolin, 23. avgusta. Iz Madrida javljajo: Vlada je včeraj zatvorila več republikanskih klubov v Barceloni ter dala obenem zapreti vse privatne šole.

Baron Bienenrth pri cesarju. Dunaj, 23. avgusta. Ministrskega predsednika barona Bienenrtha je cesar sprejel v posebni avdijenci, ki je trajala tri ure. Baron Bienenrth je poročal cesarju o notranje-političnem položaju. Predvsem je veljala avdijenca sklicanju češkega deželnega zbora. Vlada se je izrazil, da se mora pod vsakim pogojem omogočiti redno delovanje češkega deželnega zbora. Baron Bienenrth je te cesarjeve besede sporočil princu Lobkowitzu s prošnjo, da bi tudi on zastavil svoje moči in svoj vpliv v to, da bi se zajamčilo redno funkcioniranje deželnega zbora. Kakor zatrjujejo, bodo fevdalni veleposestniki jeli posredovati med Čehi in Nemci. Češki deželni zbor bo najbrže sklican že 13. septembra.

Naučni minister proti svobodni šoli. Dunaj, 22. avgusta. Deželni šolski svet nižjeavstrijski je svoj čas dal zapreti šole dunajskega društva «Freie Schule», češ, da na njih poučujejo verstvo osebe, ki za to nimajo pravice, t. j. ki niso potrjene od cerkvene oblasti. «Freie Schule» je rekurirala na naučno ministristvo z ozirom na to, da je paragraf, ki pravi, da privatni pouk ni omejen po ozirih na kako konfesijo. Ministrstvo se postavlja na stališče, da tudi za omenjene šole velja določba, da sme kot učitelj verstva biti nastavljen le tak, kogar je cerkvena oblast priznala. Na podlagi te ministerijalne razsodbe je okrajni šolski svet zaprl te šole in naročil okrajnim šolskim nadzornikom, naj strogo pazijo na to, da se v teh šolah ne bo poučevalo. «Freie Schule» vložila ničnostno pritožbo na upravno sodišče.

Tolstoj. Peterburg, 23. avgusta. Tolstoj je zelo razburjen, ker so zaprli in pregnali njegovega tajnika Guseva. Tolstoj izjavlja, da ni Gusev storil nič drugega, nego da je pisal ker mu je Tolstoj diktiral. Če je kdo kaj kriv, bi bil to Tolstoj in njega bi morali zapreti. Tolstoj tudi zelo obžaluje, da je padel v vode mirovni kongres, na katerem je hotel govoriti.

Dopisi.

Z Dolenjskega. (Novi Lurd.) Katoliška cerkev je velikanska organizacija. Nobena državna armada ni tako trdne urejena kakor kat. duhovništvo in nobeno drugo verstvo ni imelo in nima tako trdne organizacije. Papeži so kat. duhovniku vzeli famulijo. On ne sme v zakon. S tem so ga navezali na svoj stan, na službo cerkve. Občina, država ne šteje temu človeku tako, kakor famularnemu človeku, ki misli tudi na bodoče življenje svojih otrok. Cerkev si je v neumnih časih pridobila velikansko bogastvo, svoje duhovnike lahko prehranja in s tem jih priklepa k sebi. Bogastvo kat. cerkve je bilo in je še velikansko, bodisi v zemljiščih, bodisi v drugih vrednostih; povrh tega redi se kmet med nekaterimi narodi dobro svoje kaplane in župnike. V neposredni zvezi žive ti duhovniki s kmetom. Ker ni druge zabave, drugega razveseljevanja na kmetiji, so cerkvena opravila kmetu vsa duševna hrana. Verstvo te cerkve je pridobivalo najboljše talente in še zdaj skrbe starejši duhovniki, da vlove vsaj s kmetije dobre talente za duhovniško izobrazbo. Ta izobrazba je taka, da se navadi mladi duhovnik misliti le to, kar koristi njegovemu stanu in cerkvi, kateri službi. Vse druge misli so potem manj vredne in štejejo duhovniku manj, tako da ne najde kat. duhovnik nič napačnega v tem, ako kaj stori v dosego svojega namena, kar se ne strinja z državnim zakonom, ali s tem, kar imajo omikanejši ljudje za dobro in pravno. To dela te člane naše družbe tako močne med ljudmi, ki niso še prišli čez vednost očenasa.

Da pa ne postaja versko življenje pusto, skrbe duhovniki za to, da dobi verno ljudstvo od časa do časa nov predmet češčenja. Zdej je v vrsti Marija, ki zastavlja vse drugo, bodisi svetnik ali bog. To češčenje Marije vlada posebno na Slovenskem. Prej je imela kaka vas svojo kapelico, v kateri je bila podoba Krista ali kakega svetnika, zdaj ima skoro vsaka bogatejša hiša kapelico z Marijino podobo. Odkar so bili naši ljudje v Lurdu na Francoskem in so naši duhovniki raz lece oznanjevali čudeže «lurske matere božje», je posebno ta «lurska mati božja» predmet češčenja in se ji zidajo kapelice, ki stanejo po 1000 do 2000 K; pa poznamo eno ob Krki, ki je stala baje osemstoč kron. To češčenje sv. Marije se v našem ljudstvu,

ki res nima dobre ljudske šole, vidi kakor pagansko češčenje bogov. Od sv. Marije zahteva verna žena vse, kar bi le bog mogel storiti; to češčenje je tako intenzivno, da se težko razločuje, ako je v pojmovanju našega ljudstva na kmetiji le en bog, ali jih je več, mogočnejših in manj mogočnih.

Zgodovinar Czörnig pripoveduje, da so v 14. stoletju na Gorškem kmetje začeli neko versko češčenje studenca, ki je pritekel izpod skale in da se je to poganstvo težko odpravilo. Zgodovinar nemškega viteškega reda piše, da so bili Belokranjci v 13. stoletju še ajdije. Tako gotovo ni, ako se ne nahaja v slov. kmetih še kaj poganstva. Ako ga naši duhovniki zapazijo ali ne, ne pobijajo ga, ako ga najdejo.

Pobožna legenda leta 1909. pravi tako: V Gorjancih nad Staro vasjo pri St. Jerneju na Dolenjskem je v hosti skalovje, iz katerega pritaka studenec. Mimo tega studenca so prihajali kartajzi iz samostana v Pleterjih na izprehod. Pred tremi leti so našli na omenjeni skali, izpod katere teče studenec, sliko «lurske matere božje». Vzeli so jo domov v samostan. Drugo jutro ni bilo več te slike v samostanu. Sli so gledat k skali in našli so sliko tam, kjer je bila prejšni dan. Vzeli so jo še parkrat v samostan, shranili v tabernaklju samostanske cerkve v Pleterjih in drugi dan so jo našli zopet na skali v hosti. Udolbiti so dali na to v skalo votlino, da je podoba pod streho in so jo dali v izdolbino. Ljudje so izvedeli to in sezidali kapelico. V to kapelo so kartajzi prinesli kip «lurske matere božje», ki so ga dobili s Francoskega, odkoder so ti menihi prišli pred šestimi leti. Ta kip je bil bolj temne barve. Da se ustreže slovenskemu okusu, se je pobarval z rdečo in modro barvo. Ta kip se je blagoslovil. Zbralo se je k blagoslovljenju dosti duhovnikov, menihov in ljudstva se je le trlo, dosti jih je bilo na drevju, da so lažje videli sveto opravilo. Božja pot je nastala. Zdej že roma naša kmetka žena in tudi moško ljudstvo v ta — Novi Lurd. — Z bližnjega Hrvatskega prihaja še več. Zdej, avgusta meseca, v času romanja na božja pota, se vozi vsako nedeljo veliko voz romarjev do Stare vasi pri St. Jerneju in hodi pol ure kvisku k «lurski materi božji». Čudeži se že tudi dogajajo. 29 let stara ženska, ki je mogla hoditi le po bergljah, je pustila berglje materi božji v «Novem Lurdu». Ljudje radi puščajo kaj denarja za zgradbo cerkve v Novem Lurdu. Upravniki denarja so pri tej novi božji poti neki kmetje, lajki. Kat. duhovnik to pripuša, ker ve, da bi ljudstvo v okolici nemara ne zaupalo preveč duhovenski upravi in ljudje dobe tako več veselja za zbiranje, za utrditev božje poti in za stavbo cerkve. Potem preide vsa ta uprava v duhovniške roke. Čez tisoč kron je dala že letos pušica lurske matere božje v Gorjancih. Tako nastane na Slovenskem božja pot. Imeli bodemo tudi Dolenjci svojo božjo pot in naši ljudje ne bode nosili denarja na Gorenjsko, na Brezje. Stotisoč goldinarjev in več so ga znesli tja vsako leto.

Kjer ni večje omike, pravi nemški velik mislec, tam je treba verstva. Tedaj, ako že mora biti češčenje sv. Marije in «sv. lurske matere božje», naj bo tudi pri nas na Dolenjskem!

To pa lahko rečemo, da je kraj sedeža te «lurske matere božje» kraven. Z visjega vidi človek lepo sentjernejsko ravan, vidi vinorodne holme Vinoga vrha, Rake, Bučke in vidi se lepo Posavje. In vseh pijač in jestvin je dosti v tem bogatejšem dolenskem okraju. Zakaj bi mi Dolenjci ne imeli svoje božje poti!

Zagorje ob Savi. Cenjeno uredništvo «Rdeči Prapor» v Ljubljani. Sklicujoč se na § 19 tiskovnega zakona z dne 17. decembra 1862 št. 6 d. z. da blagovolite sprejeti v prihodni številki Vašega cenjenega lista; sledeči stvarni popravek, na istem mestu in zistimi črkami: «Rdeči Prapor št. 85, z dne 17. avgusta 1909 Dopisi: Zagorja ob Savi. Pred kratkim je umrl organist Roth. Neki delavec, ki je član omenjene organizacije in dela pod nadzorstvom narodnega voditelja g. Tauferja, si je dovolil spremiti svojega prijatelja k zadnjem pokoju. Drugo jutro pa ga je nahrulil g. Taufer: «Kdo pa vam je dovolil udeležiti se pogreba?» Pozneje pa ga je prestavil na drugo delo, tako da sedaj zasluži po 1 K 40 vin. manj kakor poprej na dan.

1.) Ni res, da sem drugo jutro na hrulil omenjenega delavca. «Kdo vam je dovolil odeležiti se pogreba?» Res je pa, da je brez vsakega dopusta od šel pred dolčenem časom od dela in bil tudi radi tega po službenemu redu kaznovan.

2.) Ni res, da sem ga pozneje prestavil, da na dan za služi 1 K. 40 vin. manj. Res je pa, da se danes dela na istem mestu in z isto plačo. Toliko resnici na ljubo in se beležim spoštovanjem Ivan Taufer — Zagorje ob Savi 19/VIII. 09.

Zagorje ob Savi. Na dopis v našem listu št. 83 je v «Slovenskem Narodu» št. 184 izjava F. Polšaka in Tomo Koprivca, da ni res, da bi bili prosili gospoda Mihelčiča za posojilo za zgradbo Sokolskega doma. Naš zaupnik se je pri gospodu Mihelčiču prepričal, da je bila to res samo izmišljena govorica. Gospod Mihelčič ga je pooblastil, da naj izjavi v njegovem imenu, da ni res, da bi ga bili prosili za posojilo. Zagorski zaupnik nas prosí, da objavimo, da se ne dela nikomur krivica. To je prav in izjavo seveda radi

priobčujemo; omeniti nam je le, da naš dopis spleh ni trdil, da se je prosilo za posojilo, temveč je konstatiral, da je taka govorica. Popolnoma se pa strinjamo z našim zaupnikom, ki pravi, da bi tudi «Slov. Narod», če bi imel kaj dostojnosti, preklical tiste laži, katerih je objavil iz Zagorja na škofo in ki so s svojimi potikanji veliko bolj infamne, nego je bilo vprašanje našega dopisnika. Seveda ne vemo, če je naš zaupnik tak optimist, da res pričakuje preklic v «Slovenskem Narodu». Mi nimamo takega upanja, ker se nam, poznavajočim liberalno glasilo, vse zdi, da bi se prej Sava obrnila od Zemuna na Gorenjsko, preden bi zmogli v «Narodovem» uredništvu toliko dostojnosti.

Raznoterosti.

† **Velikanski požar v Švicl.** Celo gorovje okrog ličenskega ledenika v Spod. Engadinu je v ognju. Od visočine 2000 m pa do visočine 2800 gore velikanski gozdovi. Pogled na ta ogenj je veličasten. Skoda velikanska.

† **Zadnji potres v Mehiki** je zahteval 1000 žrtev. Število ranjenecv je seveda mnogo večje. Telegrafične in železniške zveze so pretrgane. Skoraj vsa mesta v državah Guereri, Oraca, Piela in Miconca so razdjana.

† **Velik požar v Draždanib.** Na takozvani «Vogelwiese», kjer so razna zabavišča, in karuselji, je divjal v pondeljek požar, ki je vpepelil 60 šotorov, 10 karuseljev; 10 oseb je težko, 60 lahko poškodovanih.

† **Umoril v New-Jorku.** V zadnjih dveh mesecih se je zgodilo 18 umorov v New-Jorku, ne da bi policija prišla zločincem na sled.

† **Analfabetizem v Italiji.** Po ljudskem štetju je bilo v Italiji l. 1901. 32 milj. 500.000 prebivalcev, od teh 27 milj. 500.000 nad 6 let starih. Od slednjih je bilo 13 milj. 350.000 analfabetov (48,5%). Najslabše je tozadevno v Siciliji, kjer je 83%, in v Kalabriji, kjer je 80% analfabetov.

J. Jax & sin

== LJUBLJANA ==

Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „ADLER“.

Vozna kolesa.

Centki zastoj in franko. 24-22

Specijalna trgovina za obuvala

Bogata zaloga čevljev vseh velikosti in po različnih cenah.

Edino nogi odgovarjajoče pravilno obuvale znamke F. L. P.

JULIJA ŠTOR, Ljubljana

Prešernove ulice št. 5.

12-11

Simon's
Podniki v Ameriki
Kateri želijo čisto, pač in
zanesljivo potovati, naj se obrnejo
na **Simon's**
v Ljubljani, Kolobovec, ...

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah **„Rdeči Prapor“**

Kavarna „Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

BLUZE v težki svili, volni in drugim modnim blagu, v krasnih modelih, naj-novejša modna krilla, kostume, dežne plašče, otročje obleke, krstno opravo, prepdasnike, vsevrstno perilo in druga oblačila. Naj-finejše otročje kaploe, klobučke, plaščke, pariške modro, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fine zavratnice, naramnice, ovratnike, srajce in drugo perilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija

M. Krištofič-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52-44

Velika in moderna
: zaloga oblek :
za gospode, dečke in otroke
A. KUNC
LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3
:: (na vogalu Židovske ulice) ::
Strokovnjaška postrežba z izbornimi izdelki po nizkih, stalnih, na vsakem predmetu označenih cenah. 24-18
Naročila po meri točno in priznana dobro. ::

Svojim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

Telefon št. 177 52-23

L. Tomažič
zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.
Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam
zagrebško in
: češko pivo :

Telefon št. 177

Kje se dobe najboljši poljedelski stroji, kakor mlatilnice, gepeljni, slamozevnice, čistilnice, preše za sadje i. t. d.?

Edino le pri
FR. STUPICA
v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 1., Valvazorjev trg št. 6.
In zakaj: zato, ker so dotični stroji iz najboljših tovarn sveta, najbolj sestavljeni, ker se istih proda na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. — Obracajte se na mojo tvrdko pri nakupu **stavbenih potrebščin**, portland-cementa, traverz, železnih šin in druge različne železine in raznega orodja, nagrobnih križev, tehtnic i. t. d. 24-22

Naznanilo.
Udano podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem prevzel restavracijo
„PRI LEVU“
v Ljubljani, na Marije Terezije cesti št. 16.
Točil bodem le pristna domača dolenska, štajerska in istrijska vina, Colaričev cviček z Gadove peči, kakor tudi izborno marčno pivo. Postregel bodem tudi z izvrstnimi jedili, sprejemam goste tudi na mesečni abonma po primerni ceni.
Za obilen obisk se najljubneje priporoča
IVAN KALAN
restavratel.

Največja zaloga, najboljša in najcenejša tvrdka za naročevanje okir. nakupovanje i

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.
Lakov, pristnih angleških za vozove.
Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8 in 1 kg. 104-73
Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.
Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.
Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.
Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.
Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.
Maščobo za usnje.
Oljnatih barv, priznano najboljših.
Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.
Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.
Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.
Gipsa, alabasterskega in štukaturnega.
Karbolineja, najboljšega.
Fasadnih barv za apno.
Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudniških.
Kleja za mizarje in sobne slikarje.
Vzorcev za slikarje, najnovejših.

Ustanovljeno 1. 1892. **Adolf Hauptmann v Ljubljani** Ustanovljeno 1. 1892.
I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.